

Štev. 7.

V Ljubljani, 1. malega srpna 1914.

Leto XV.

FR. ROJEC:

Visoki gost.

Mladinska dvodejanjka.

O s e b e : Sosed, dve sosedi, kovač Matijec, Jurček, Katrica.

I. dejanje.

Na vasi.

(Dalje.)

Druga soseda.

Res nekaj po gotovem redu
pripravlja se tu pri sosedu;
a nam bi radi skrili to!

Prva soseda.

Zato mi štrečno jim zmedimo:
Američana prav lepó
ter prav slovesno vsi sprejmimo
in stavim glavo, da si žep
vsaj s tisočakom zamašimo!

Druga soseda.

Prav všeč je meni ta tvoj sklep!

Prva soseda.

Brž skupaj skličiva vaščane
in jim povejva te nakane!

Vem, da kovač Matic takoj
navdušen ves za sklep bo moj!

Druga sosed.

Kovač Matijec je pijanec,
a dober še ima goltanec!

Prva sosed

Pa tudi dobro še glavó,
on svetoval nam pravo bo!

Druga sosed

(pokaže v stran).

Glej, z butaro tu sem prihaja,
skup lahko pojdemo domov!

Matijec

(z butaro suhих gozdnih vej na hrbtu, pride v vas, vrže butaro na tla, sede nanjo in si briše pot s čela).

Ta posel meni ne ugaja!
Če znašal bom od vseh vetrov
skup k bajti vse, pa primojruga,
da se loti me še naduha!

Prva sosed.

Odslej boš ženo čislal bolj!
Saj do sedaj nikdar ta reva
ni bila pridna ti dovolj!

Matijec.

Če ona kmalu ne okreva,
pa si kar osla kupil bom,
da skup mi nosil bo na dom!

Prva sosed.

Haha, prijatelj, osel tebi
pa nič kaj dolgo služil ne bi!
Še pri sosedu, kjer imel
lep hlev je, jesti vedno dosti,
je naveličal se, ušel!

Matijec.

Jaz mislim, da je kje tu v hosti!
Ko malo odpočil se bo,
sam prišel bo domov lepó.

Druga sosedà.

Saj res krošnjàr ta ostareli
je vedno pod tovorom bil!

Prva sosedà.

Jaz pravim pa, da ga imeli
ne bodo pri sosedu več,
ker ga do zdaj še niso vjeli!
A rajši to oslovsko reč
na druge dneve odložimo
in pojdemo, da se doma
o važni stvari zgovorimo,
ki lahko nam še srečo dá!

Vsi

(odidejo).

Zagrinjalo pade.

II. dejanje.

Na cesti pred vasjo stoji slavolok.

Matijec.

(stoji sredi ceste pred slavolokom in ga gleda).

Ta slavolok, čeprav preprost,
lepo poda se tu na cesti!
»Pozdravljen, naš visoki gost!«
napis ta tudi je na mesti;
ko še zastavice dobi,
pa dogotovljen tu stoji!

Prva sosedà.

(stoji ob strani ceste pred slavolokom).

Prav pametno smo ukrenili,
da slavolok smo naredili!

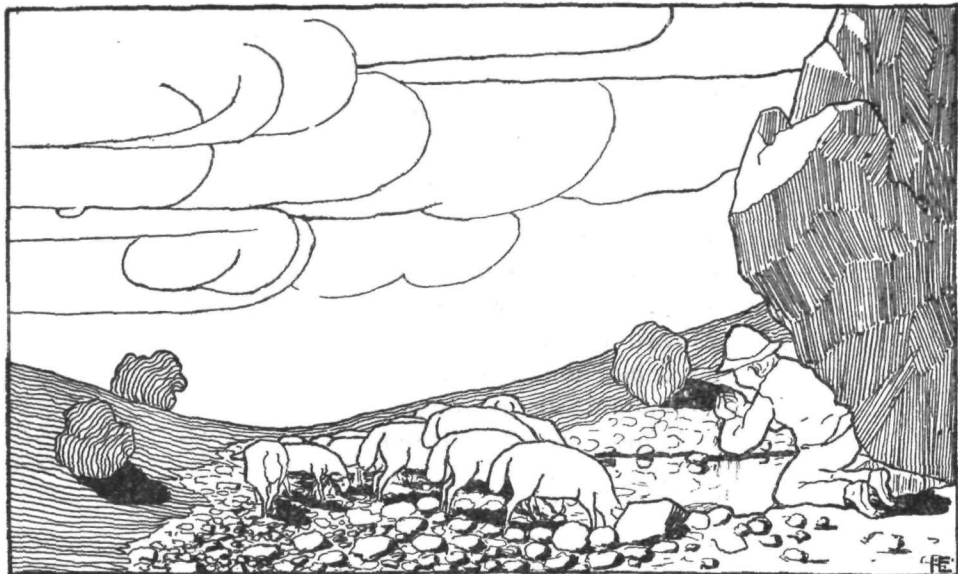
Druga sosedà.

(stoji na drugi strani ceste).

No, meni se prav čeden zdi,
še škofov bil nič lepši ni
ob zadnji birmi tam pri fari!
Kovač naš res je bistroglav:
kjerkoli kaj pogospodari,
vse se izvede, da je prav!

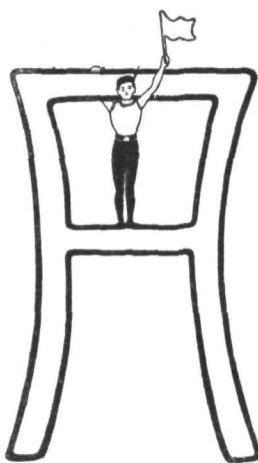
(Dalje.)

BORISOV:

Dober nasvet.

nže je pasel svojo čredo visoko na planini. Na udobni skali sedeč, je zadovoljno opazoval ovčice in kozice, ki so se pasle pod njim.

Nenadoma začuje za seboj slaboten glas: »Pomagaj mi, brate!«

Anže skoči kviško, ne vedoč, ali bi jo ubral na desno ali na levo. Ko pa zagleda pred seboj mladeniča svojih let, se toliko opogumi, da odgovori: »S čim naj ti pomagam, ko pa sam nimam ničesar!«

»Skorjico kruha bi mi morda lahko odstopil, če nimaš prazne torbe,« nadaljuje neznanec.

»To pa, to!« — Anže je segel v torbico in privlekel iz nje velik kos kruha ter ga dal prosilcu.

Sedaj je neznanca šele malo natančneje ogledal. Opazil je, da ima pod pazduho debelo knjigo in da ni tako slabo oblečen, ampak celo napol gosposko.

Molče je opazoval mladeniča, ki je kaj slastno vgriznil v podarjeni kos kruha. Čudno se je zdelo Anžetu, da ta študirani človek — vsaj tako je sklepal Anže po debeli knjigi — zaide v to samotno planino in prosi njega kruha kot navaden počestni berač.

»Kako ti je ime, pastirče?« vpraša čez kratko neznanec.

»Anže mi pravijo, a doma sem tu dol pod hribom v vasi Podgorje.«

Neznanec vzame iz žepa svinčnik in nekaj zapiše v knjigo. Nato pa pravi: »Hvala ti, Anže! Drugega plačila ti ne morem dati za kruh kot zahvalo, a tvoje ime si zapomnim!«

Po teh besedah jo ubere mladenič nizdol po hribu, in preden je prišlo Anžetu primerno vprašanje na um, mu je že izginil oni izpred oči. A opazoval ga je še s svojimi bistrimi očmi tja v dolino in videl, da je potnik zavil v nasprotni hrib.

Anže je od tedaj čestokrat ugibal, kdo bi bil oni človek, ki je potoval s knjigo pod pazduho čez hribe in doline; pa ni mogel priti do prave sodbe. Zakaj do takrat še ni videl knjige pri drugem človeku kot pri duhovniku. — Bilo je namreč to pred davnimi leti.

*
* *
*

Anže je dobil po očetovi smrti domačijo. Pridno je gospodaril. Lepo se mu je redila živinica, in polje je dajalo bogate letine.

Tiste čase se je svet kaj hitro izpreminjal. Po dolinah so se že vile železne kače, ljudi pa se je polastilo neukrotljivo hrepenenje po tujini. Odhajali so z domov v svet in se vračali čez nekaj let jako izpremenjeni. Drugače so govorili kot prej, drugače se vedli in očitno prezirali one, ki so se zvesto držali rodne grude in navad svojih očetov.

Anže je imel mladega sosedo, ki se je tudi vrnil iz tujine drugačen, kot je bil prej. Sosed je obdolžil Anžeta, da je za njegove odsotnosti predstavil mejnike in si s tem krivično prilastil tujo posest. Anže se je branil in dokazoval, da to ni res, pa nasprotnik se ni dal prepričati. Kar svojevoljno je krivičnik predstavil mejnik pol sežnja v Anžetov svet, češ, da je bil prej mejnik tam.

»To ni res, ti si lažnik in krivičnež!« se je branil Anže.

»Za te besede te grem povrhu še tožit, če jih ne prekličesh,« mu odvrne sosed.

Anže je bil sedaj v hudi zadregi. Če bi preklical izgovorjene besede, bi s tem priznal, da trdi sosed res prav, in svet bi bil sosedov. Na drugi strani pa ima zopet sitnosti s sodnijo, če besed ne prekličesh.

Tako se je boril Anže sam s seboj, ne vedoč za izhod iz te neprilike.

Pa se ustavi nekaj dni nato pred Anžetovo hišo imeniten gospod in pobara Anžeta: »Ali ste vi Anže?«

»Seveda sem, gospod,« odgovori ta ves v strahu, ker si je mislil, da bodo gotovo kake sitnosti z gosposko.

A gospod prijazno pristopi k Anžetu, mu seže v roko in pravi: »Hvala vam, Anže! Dolžan sem vam toliko, da ne vem, kako bom poplačal. Saj se še spomnite onega dogodka na planini, ko ste dali mlademu človeku kosček kruha. To sem bil jaz, takrat ubožen študent, ki sem potoval iz mesta domov brez vseh sredstev. Da bi ne bilo vas, bi me bila zgrudila lakota. Dolžan sem vam vse svoje življenje, zahtevajte primerno plačilo.«

Anže se je komaj še spomnil onega dogodka, ker se je vršil pred dvajsetimi leti.

Tujec pa zopet nadaljuje: »Sedaj sem sodnik tu v vašem kraju in vam nekoliko povrnem vašo dobroto.«

Ko Anže to sliši, se hitro spomni na spor s sosedom in v eni sapi dopove vse to sodniku, proseč ga nazadnje: »Gospod sodnik, prosim, svetujte mi, kaj naj storim!«

Sodnik naredi resen obraz in po kratkem premisleku pravi: »Ne oziram se na ta spor, ki ste mi ga ravnokar razodeli, a rečem vam za vse slučaje: Ne tožite se! Ne tožite se, vam pravim še enkrat! Rajši trpite nekaj škode; ta škoda se vam bo gotovo kmalu na drug način plačala. Če se boste ravnali po tem mojem nasvetu, bo to največje plačilo, ki vam ga morem dati za ono dobroto, ki ste mi jo izkazali pred dvajsetimi leti.«

Sodnik se je takoj nato poslovil in odšel svojo pot.

Anže je začudeno gledal za sodnikom. Misli si je na tihem, da mu bo sodnik morda vendar stisnil kaj okroglega v roko.

Od tedaj je Anže večkrat razmišljeval o sodnikovih besedah.

»On že ve, zakaj mi je odsvetoval tožbarjenje, saj je sodnik,« je govoril časih sam s seboj.

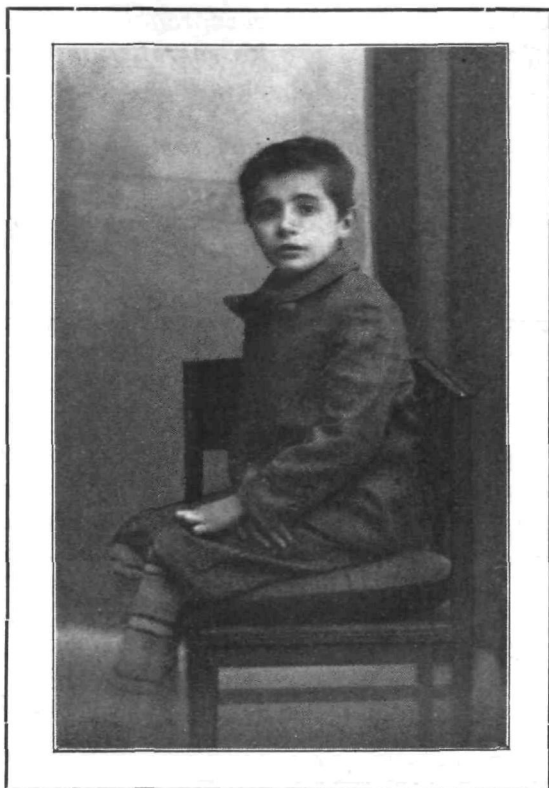
Res se je Anže kmalu pobotal s svojim sosedom. Ni se hotel tožariti, rajši je izgubil kos zemlje. Sklenil je namreč, da se bo do skrajnosti držal sodnikovega nasveta. Bal se je vedno, da ga bo hudobni sosed kmalu zopet pri čem drugem osleparil. A ta se za Anžeta ni več menil, bolj se je pa zaganjal v druge. Tožaril se je vsekrižem. Kmetje niso več drugega govorili kot o tožbah, in pri tem se je marsikdo domislil, kje in kako bi lahko tudi on pritisnil svojega mejaša. V kratkem so bili skoro vsi gospodarji zapleteni v tožbe. To se je širilo kot požar in kuga.

Anže se je na vse načine izogibal vsakega prepira, da bi ne prelomil svojega sklepa. Videl je, kako tožbarji počasi zapravljajo svoje domove, in to je potrjevalo nauk, ki mu ga je dal sodnik. Celotisti, ki so pravde večkrat dobili kot izgubili, so šli v gospodarstvu rakovo pot.

Anže je v nekaj letih izprevidel, da mu je sodnik res drago plačal dobroto. Po vasi so že peli bobni, in nekdanji prezirani Anže je začel kupovati zemljo. Saj je šlo vse pol zastonj, ker je imel malokdo kaj prihranjenega denarja. Pobrале so največ tožbe in razvade, ki so se jih ljudje nalezli od bogatejših ljudi v tujini. Anže pa je imel neobremenjeno posestvo in še nekaj denarja na strani. Nakupil je s tem toliko sveta, da je postal najbogatejši kmet v vasi.

Sosed, ki si je krivično prilastil nekaj Anžetove zemlje, je zaradi pravdanja prišel tako daleč, da so mu slednjič prodali celo hišo. In slučaj je menda hotel, da je zapuščen umrl pod Anžetovo streho.

Anžetovi potomci pa so še danes najtrdnjši kmetje v vasi in vsi se držijo zvesto nauka, ki je privedel njihovega prednika do blaginje in sreče.

Vladimir Ilesič

Mladosti leta,
rodila vi ste meni cvetja malo,
še tega rož'ce so se koj osule.

Deček ob studencu.

*Studenček, prost ledú si spet,
veselo žuboriš mi v svet
in v krilu daljnega morjá
tvoj tek šele se ti končá.*

*Dežele zrl bogate boš,
pozdravljal južne brate boš . . .
Ko enkrat velik bom postal,
pa s tabo bom odpotoval!*

*Jaz tudi rad bi videl sam,
kar v knjigah le se kaže nam;
tam sklonil bi se k svetim tlom
in srce si ogrel za dom!*

Fr. Rojec.

Na gostiji.

*Ko je s prvega poleta
v panj čebela se vrnila,
tajne radosti prevzeta
svojkam to je govorila:
„Oh, to bila je gostija!
Širno polje — miza cvetna,
na tej mizi same čaše,*

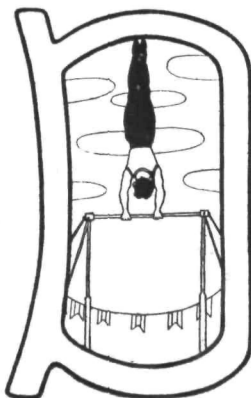
*biserne slaščice polne.
Oh, to pile smo in pele,
okrog čašic se vrtele!
Z nami čmrlji — debeluhi
zlatopasasti so bili:
v nizkih basih so brenčali,
naš ubrani spev motili . . .“*

Borisov.

LAD. O.:

† Vladimir Ilešič.

V spomin mlademu trpinu.

ne 26. maja t. l. je umrl v Ljubljani Vladimir Ilešič, sin g. profesorja dr. Frana Ilešiča, v 16. letu svoje dobe, ko je bil bolan 14 let — torej malone vse svoje življenje.

Da, to mlado življenje se je izpolnilo v golem trpljenju, ob bolesti staršev in znancev ter se ni moglo končati drugače nego v zgodnji smrti.

Ubogi Vladimir Ilešič, ki ni poznal veselja in radosti zdrave in cvetoče mladosti, ki je na bolečine vsega njegovega življenja svetila samo požrtvovalna ljubezen njega staršev, je po svojem trpljenju zaslužil, da mu tudi v »Zvončku« postavimo skromen spomenik.

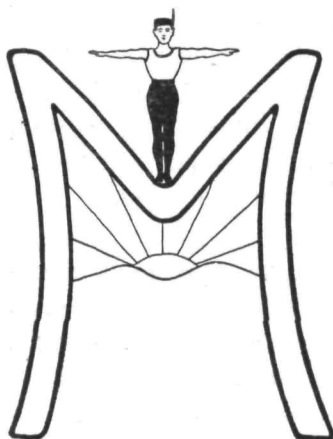
Bodi ti, ljubi, ubogi mladi prijatelj, ohranjen najblažji spomin!

PRILOGA ZVONČKU

IVO TROŠT:

Pes Lovi in gosi.

artin, naš sosed, je imel letošnje poletje, pa vse do jeseni in zime pet belih gosi in mladega psa. Goske so se izkobacale, z mehkim, rumenim mahom obrasle, iz svoje lupinaste zibelke skoro prav tedaj spomladi, ko je kupil gospodar pri gozdarju v hribih lovskega psa in ga molče pridružil ostali družini v hlevu in na dvorišču. Samo ob sebi se razume, da so imeli poslej vsi enake pravice in dolžnosti.

Malega kužka nežne rjave dlake so klicali in zmerjali z imenom Lovi. Vsi so ga imeli radi v Martinovi družini. Ni se mu godilo slabo. Za gosi se ni dosti zmenila niti mati koklja, ki jih je izvalila iz skrivoma podsajenih jajec. Koklji se je najbrž zdelo čudno sumljivo to kričavo potomstvo.

Tudi goske je niso nikoli iskale, najsi jih je vsaj v mladosti klicala in svarila kot skrbna mati. Ostale so gluhe za njena svarila. In nekega dne, ko je koklja vpila do hripavosti, naj ne hodijo po svojih potih, so se z glasnim krikom zapodile druga za drugo naravnost v vodo. Tedaj je skrbna mati obupala, da bo iz tega zaroda kdaj kaj poštenega. Hodile so poslej vsaka zase.

Iz gosk so dorasle gosi, z njimi je pa naraščal tudi njih krik in vik po vsej soseščini. Cel otroci so se v šoli med poukom vprašuje spogledovali, čigava so ta motorožna kola, ki ob lesenih ojesih tako grdo škripljejo ne-namazana »ga-ga-ga-ga!« po vasi, pa so bile gosi soseda Martina.

Vsi domači so bili nevoljni spričo gosjega vpitja in seveda tudi Lovi. Doraščal je namreč tudi on v svesti si svoje veljave. Začel je letati za pi-

ščeti po dvorišču, da so ga hvalili zaradi plemenite lovske krvi. Zapodil se je časih celo za kričavo gosjo družino, ki se pa ni prav nič zmenila zanj in za njegovo bevskanje. To ga je jezilo. Nalašč je pozneje še zvesteje tiščal za gospodarjem, da jim dokaže, kako ima njega rad, za gosi se pa ne zmeni živa duša drugače kot z nevoljo.

Jako je preziral nesmiselno gosjo drhal zlasti še potem, ko je doznal, da je za gospodarjev god namenjena smrt dvema gosema, njegovima nasprotnicama. V veliki pratiki stoji namreč sv. Martin z gosjo, zato tudi naš sosed, njegov imenjak, ni hotel na svojega godu dan ostati brez gosi — na mizi seveda.

Lovi je škodoželjno že povsod pripovedoval o bližajoči se gosji nesreči. Družina na dvorišču mu je to zamerila vsa od kraja, trdila je, da opravljanje ni pravo delo za gosposkega psa, naj si se imenuje tudi lovski pohajač. Z velikim zaničevanjem v očeh se je obrnil Lovi od zavistne družbe, ki ga je tako sramotila. Zdel se je samemu sebi preveč vzvišen, da bi se pričkal s pritlikavci. Zdel se je samemu sebi že čislan lovski pes, ki ga šteje celo gospodar med svoje prijatelje, zakaj predobro je vedel, kako ga je pohvalil gospodar, ko mu je izpred nosa zapodil par jerebic. Še tisti dan se je previdno in preplašeno umaknil bežečemu zajcu in žalostno pricvilil h gospodarjevim nogam, ko je ugledal v grmu starega lisjaka. Vsa ta junaštva je imel sosedov Lovi natančno zapisana za ušesom. Z njimi je hotel začeti svojo veliko — pasjo srečo; njegov gospodar se je pa prav zaradi teh junaštev tolažil samo še z Lovijevo mladostjo.

Vedel je, da starost nikogar ne poboljša.

Res se je psu nasmehljala sreča nekaj dni pred sv. Martinom. Z veliko pogumnostjo je pripodil že ranjeno srno gospodarju na muho. Čez dolgo časa je Martin ta trenutek zopet prijazno pogledal Lovija, pomeril, izprožil in zadel, toda ne srne, temveč bližnji štor; srna je pa le padla, in popravljene sreče sta se veselila Lovi in njegov gospodar. Srna je bila že prej smrtno zadeta, pa je padla opotekaje, vnovič preplašena zaradi strela. Takoj se je oglasil v bližini lovec, ki ji je upihnil luč življenja. Oglasil se je pa tudi Martin in njegov Lovi, pa ni pomagalo. Sosed Martin se je sprl z njim in drugimi lovskimi tovariši. On in njegov pes sta se nezadovoljna vračala domov. Zato je bila za gospodarjev god odpovedana že zagotovljena slovesna pojedina z Martinovo gosko. Vse gosi so ostale zaradi tega žive in zdrave. Lovijeva slava je bila pa podobna oni njegovega gospodarja nesreči, ko je menil, da je srna že smrtno ranjena padla zaradi njegovega strela. Vsa pernata in dlakasta družina je to privoščila ošabnežu psu.

»Vam že pokažem, sirote zavistne!« je renčal Lovi natihem v kotu in gledal prav grdo.

*

Na Martinovo popoldne so vpile gosi kakor za stavo po dvorišču, da so se otroci iztezali skozi šolsko okno, čigav voz tako neusmiljeno škrip-

lje in hrešči. Ljudje po vasi so si mašili ušesa. Sam gospodar se je glasno pokesal, da ni ukazal vsaj polovice teh neugnanih kričačev pripraviti opoldne na mizo.

Gosi so bile pa prav zaradi tega tako glasne, ker so vedele, da je že prepozno za slovesnost, kakor jo je namenil hišni gospodar. Objestno so se zapodile med kokoši, ki so med primeroma tihim godrnjanjem zobale svojo malico. Potem, ko so jih preširno razpodile, so široko odkobacale v bližnji jarek in se tam tako na glas čudile plitvi vodi, kakor da je niso videli še nikoli. V njej niso mogle plavati in jim zato v jarku tudi ni bilo všeč. Dvignile so se, zatopotale s perutmi in se zibale na vrtno trato. Tam so nekoliko povrtale med ostanke steptane jesenske trave in vnovič kričale naravnost po sredi dvorišča proti kuhinjskim vratom. Psa še pogledale niso, dasi je moško stal poleg gospodarja, in kakor ta na glas je tudi Lovi glasno obsojal objestno vedenje objestnih gosi. Edina sta bila v tem, da je tako početje nespodobno. Zato se je gospodar kregal, Lovi pa bevskal vmes. Lovi je bil silno ponosen na to soglasje. Želel je, da bi se čim prej povečalo v tisto njegovo srečno bodočnost, ki je o njej sanjal že vse življenje. Sedaj le! Tako si je svetoval Lovi, se zagnal za gosmi in še glasneje lajal, nego so vpile gosi. Podale so se v beg, ker se jim je zdelo to najprimerneje, da se izognejo bahaču. Ta se pa le ni dal ugnati s tako zvijačo. Zapodi se prav med nje in laja na vse strani kakor gospodar, ko zmerja neposlušno družino. Gosi so se zopet dvignile z razprostrtimi perutnicami in bežale, dokler je bežal za njimi pes. Ko vidi Lovi, da se mu zares smehlja bližnja sreča, ker je zmagovalec, se ustavi in pomilovalno ozre za sovražno trumo: »Ali vam nisem pravil? Ali nisem obljubil, da vam že pokažem? Mi smo mi!«

In samozavestno krene nazaj h gospodarju, maha z repom in čaka zaslužene pohvale. Videl je že samega sebe v pasjem rajju, kjer so plotovi povezani s klobasami, namesto vode teče mleko, namesto neumnih gosi pa lepo skačejo po trati mladi zajčki, neumni še in neokretni.

A glej! Gosi dero za njim. V ravni vrsti mole proti njemu zevajoče kljune, iztezajo vratove, kakor da ga morajo doseči in vpijejo tako, kakor še nikdar prej.

Vrišč je bil tolik, da so se preplašeno povpraševale kokoši pod drevjem in z enim očesom pogledovale kvišku, če morda ne leti odkod jastreb na ubogi kurji rod. Sosedje so si tiščali ušesa, otroci v šoli so bili prepričani, da je gospodinja gosi polovila v kurnik in jih jutri prav gotovo ne bodo več slišali, ker jih bo peljala v mesto prodat. Pes je boječe cvlil in se pomikal proti gospodarju. Sovražnik namreč ni samo vpil za njim, marveč z rumenimi, širokimi kljuni neusmiljeno obdelaval njegov rep, bedra, hrbet, da je bil prisiljen zdaj na levo, zdaj na desno pokazati svoj zob. Smola! Sovražnik je bil bolj oborožen in bolj zavarovan.

»Le daj jih, Lovi! Pokaži zijalom, kaj znaš!« ga je bodril in hujskal obenem gospodar Martin. In Lovi je vedel, da sedaj sije solnce milosti go-

spodarjeve na njegovega življenja pot: Lovi, le pokaži, da si mož in ne mevža! Postavi se v bran, kakor gre junaku!

Sosedov pes Lovi se je tudi postavil nasproti sovragu. Lajal je in kazal zobe, kakor da hoče preglasiti kričave gosi in jih oplašiti s čeljustjo, ki je predrzno zadevala sovražnika v boke. Toda sovražnik je bil pripravljen na ta napad in se ni umaknil. Pes je imel, ko se je okrenil od gospodarja, sicer rep na varnem. Lahko je renčal in grizel, kolikor je mogel. Mogel je pa le malo, kar so mu branile rumene lopataste sulice gosjih kljunov vseh petih sovražnic. Te so jih zložile sedaj v ostro zagozdo, ki se ji brez bolečine ni mogel ogniti, ali so ga napadle posamezno, in v tem slučaju je bil Lovi okavsan in tepen še na več strani — pa v sam smrček. Oh, to boli. Kolikor kljunov — toliko ran. Zob še rabiti ni utegnil. Kako? Komaj je zinil, ga je že držal lopatasti kjun, kakor klešče za jezik, drugi se ga je prijel kot rak gorenje ustnice, tretji ga je vlekel za spodnji šobec — in potem si pomagaj, če te četrti in peti še izkušata oslepiti. Imel je o pravem času dobro misel, da bi pograbil najbližjo gosko za vrat, toda tisti čas so ga že združene gosi neusmiljeno vlekli za seboj proti — gnojišču. Uporabiti je moral vso moč in uprav gorjansko zvijačo, da ni vpričo gospodarja pokazal, kako malo je vreden, ko ga gosi vlečejo — kopat.

Komaj se jih je otresel. Ponižno je pogledal gospodarja, potem pa zopet v tla in si mislil: Še en tak napad, pa smo izgubljeni! — Tako neslavno se je tolažil Lovi, otresel krvavi šobec in obnovil napad s potrjim srcem. Komaj se je umaknil, da ga ni zgrabilo vseh pet nasprotnic. Izgubljen bi bil. Gospodar mu je zaklical: »Beži, Lovi, beži!« In pes je bežal — nerad. Moral je zopet pokazati rep in iskati zavetja pri svojem zapovedniku. No, rep je bil tedaj na varnem, zakaj sovražnik je bil preponosen, da bi drevil za bežečim nasprotnikom. Vseh pet gosi se mu je složno režalo vpričo gospodarja. Tudi kokoši so jim pritrjevale, in vrabci na strehi so si ščebetali nejunaške opazke o gosposkem Loviju, mladem psu: Rajši bi se dal pobiti, kakor da bi bežal.

Tedaj se oglasi tudi gospodar: »Lovi, ti se boš poslej imenoval samo Beži. Tvoj pogum ni vreden, da bi ga mačka povohala. Zato pa, da ne zbežiš tudi pred piščeti z dvorišča, ti napravim kolibo, kjer boš mirno čakal starosti. V pokoju in od nekdanj strahopetec brez službe.« Po teh besedah ga nevoljno zapodi sosed Martin od sebe. Tedaj pa gosi za njim ne le s krikom in vpitjem, temveč s hrumom in šumom. Bil je pravi polom, da so smreke brenčale v gori, da je hreščéči glas pretresal zrak pod visoko nebo in segal najbrž skozi oblake. Pogledalo je skozi presledek doli jesensko solnce in se zarežalo, ko je videlo, da so se gosi vnovič spustile za Lovijem in obdelavale njegov rep tako neusmiljeno, kakor da ga pošljejo jutri v strojnico. Nič manj kot sneg pozimi iz oblakov je letela iz njega rjava gosposka dlaka. Cvilil je proseče in se vnovič zatekel h gospodarju. Ta ga pa ni pohvalil, marveč se mu je smejal in ga dražil, da ga bodo gosi ssekale in pozobale — za prikuho, ko se dovolj obredi.

Deklica pred drevesom

Psa je bilo sram, da se je skrila med drva. Gosjo smrt so sosedovi odnesli do Božiča. Lovi je v skladnici drv sklenil, da se dotlej gotovo osveta nasilni gosji družini.

Če bo le res!

Gospodar Martin je velel še tisti večer napraviti na dvorišču leseno kolibo za hišnega čuvaja, nekdanjega Lovija — Bežija. Tam ga priklenijo na verigo, da ne zbeži, kakor zna.

Gosi ga bodo lahko zasmehovale sleherni dan, dokler ne zasije tudi njim čas vračila za neslavno kričanje.

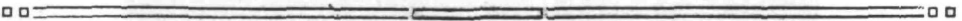
Te rože!

*Oh, te rože, prve rože,
kdo ne gleda jih vesel!
Janko trga jih, ne sluti,
da se uk je že pričel.*

*In povrhu mu še veter
vzame zvončasti klobuk. —
Saj ni čuda, da prepozen
motil šolski je pouk.*

*Šola mine. Janko v klopi
pokori se za svoj greh,
a tovariši njegovi
radoste se po bregeh.*

Fr. Ločniškar.

Slovo pomladi.

*Kaj, da kloni
zeleno travica,
kaj, da moli
žareča rožica? ...*

*V gozdu potočki,
čuj, vsi molče,
drevesa nekam
v daljo strme.*

*Potoček tiho,
tak tiho brblja,
in ribica v njem
le počasi vesla.*

*Pastirček tožno
zre čez ravan
in se spominja
prelestnih sanj ...*

*

*Po beli cesti
angelci gredó,
na ramah svojih
rakvico neso. —*

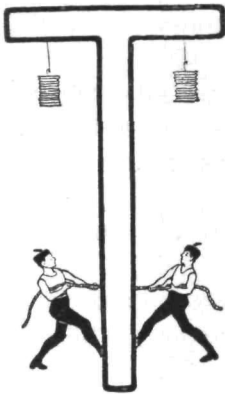
*V njej spi kraljica
lepa — pomlad —
nesó jo angelci
z naših livad ...*

Božidar Borko.

DAVORINOV:

Spoznanje.

istikrat nam je sijala sreča vsepovsod: doma, na polju, na cvetu in v lozi, ob domačem potoku.

V mladosti namreč je vse najmilejše in najlepše. Zakaj žarek sreče, velik in svetel, se odtrga od samega solnca in posije naravnost v srce...

Najprijetnejše pa je v gozdu.

Takrat smo se napotili v gozd po jagod. — Kolikokrat smo jih iskali na prisojnem gričku ali v tihem gozdu; kolikokrat smo jih zobali poredni in sladkosnedi! — Male skodelice smo vzeli s seboj. Vsi smo šli, kar nas je bilo razposajenih otrok v hiši. Edini Pavle je ostal doma; ni maral vesele družbe, tudi zabave ne. Samoten je sedel na klopci na vrtu, oči si je senčil z roko in zrl v daljavo, daleč čez vrh, čez belo cesto na zelene travnike. Oči so gledale, podobe pa ni bilo v njih. Zapazil bi bil svoje tovariše tam daleč nekje ob gozdu, ob senčnem, toda v njegovih očeh ni bilo svetlobe ne življenja. Velike in črne so strmele v daljavo, videle pa so meglo, samo meglo, sivo, neprodarno. Oh, ubožec!

Nikdar v življenju ni videl Pavle očeta ne matere, te dobre, usmiljene, ne sestrice. Nikoli ni uzrl velikega solnca nad seboj, nikoli tihe prirode. Mati ga je vodila ob beli roki na vrt, skrbno in počasi ga je vodila, da bi se kam ne zadel in da bi ne padel. Pripovedovala mu je povesti o srnici-kraljici, o palčkih-poljančkih, o veverici, o zakletem gradu in o bosem kosu. Tisto pesem mu je zapela:

Pleši, pleši, črni kos!

Kako bom plesal, ko sem bos? ...

In ko je mati zapela tako pesem, je nagnil kodrasto glavico in govoril ljubeznivo, z mehkim glasom:

»Mati, kako rad bi videl srnico! Gotovo je lepa. In kosa in veverico in grad s srebrnimi okni...«

Materi je takrat po licu polzela solza, solza ljubezni in usmiljenja. Pavle pa je ni videl, še v srcu je ni občutil.

Taki ljudje pa, ki ne vidijo, imajo silno moč. Vedno trpijo, pleča pa se jim ne upognejo, lica ne upadejo, še jokajo ne ubožci.

Ko smo dospeli v gozd, smo se razkropili hitro po zelenem mahu in urno nabirali jagod.

»Glej, Tinček, polovico skodelice jih imam že«, je rekla Marica, Pavlova sestra; oči so ji žarele veselja. »Kako so rdeče, te bodo pa dobre — te!«

»Jaz jih imam tudi!« je vzkliknil Tinček.

»Ti pa nimaš tako lepih,« je odvrnila Marica.

Hiteli smo; jagode so se skoro same pripogibale v skodelice.

»Julček, ali vidiš srnico?« je dejal Boštjanček tiho, »poglej jo, tam-le je ob potoku; Tinček in Marica, ali vidita? Kako je lepa!«

»Oj, saj res!« smo vzkliknili začudeni. — Tam ob potoku je šetala, tiha in ponosna kakor imenitna gospa. Na mali skali ob potoku je sedela pastiričica, nežna ptička, in gibala oprezno z repkom. Na vitki smreki je telovadila veeverica; črni kos jo je gledal od strani in ji žvižgal pesem. Prav tiho smo opazovali to gozdno življenje; oči so nam žarele v živem ognju.

»Jaz imam že polno skodelico jagod!« je zavpila Marica, »najpridnejša sem bila.«

»Jaz tudi, jaz tudi«, smo pritrdili vsi, zadovoljni, od veselja obžarjeni.

»Sedaj pa ne pozobljite vseh jagod, se bomo rajši doma gostili,« je preudaril Boštjanček.

»Jaz podarim svoje jagode Pavlu, ubožec je«, je modroval Tinček, najmanjši med nami.

Solnce se je bližalo zatonu, kos je nehal žvižgati, potoček je žuborel glasneje, kakor v pozdrav. Napotili smo se domov. Ko smo šli čez polje, je pel škranček veselo pesem in se poslavljal od solnca. Cvetke so zapirale glavice, hrošči so se odpravljali domov ...

Ko smo prišli domov, v rokah skodelice, polne rdečih jagod, je stal Pavle ob belem zidu in tipal s prsti.

Obstopili smo ubožca, in Marica, njegova sestra, mu je pripovedovala:

»Pavle, veš, po jagod smo šli in smo ti jih prinesli. Kako lepo je v gozdu! Srnico smo videli, gosposko živalco, in veeverico in pastiričico in kosa, ko je žvižgal.«

Tinček, ki je bil blag, je dal svojo skodelico Pavlu v roke in dejal: »Pavle, na jagod, dobre so!«

»Pokusi, Pavle, res so dobre,« smo pritrdili ostali ...

Takrat se je obrnil Pavle k zidu in zajokal. Marica se mu je oklenila okolo vratu in ga tolažila:

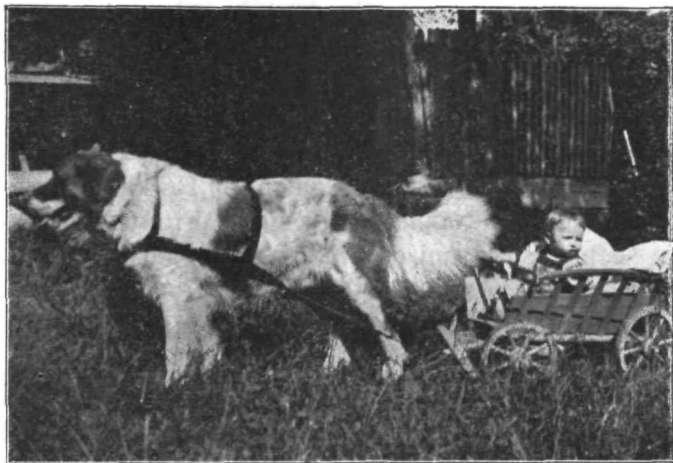
»Ne jokaj, ubožec, saj te imamo radi! Povej nam, zakaj jokaš!«

Pavle pa ji ni odgovoril.

Premagala ga je žalost, kakor je bil močan; prišlo je spoznanje, hujše od vsake bolesti, in je potrkalo na srce. In prikazala se je v srcu srnica, gosposka živalca, in veeverica in pastiričica in kos; vsi, ki so bili v gozdu.

Vedno, kadar grem samotni svojo gozdno pot, in zagledam ob beli poti rdečo jagodo, se spomnim nate, Pavle, ki si zajokal, ko te je obsenčilo spoznanje.

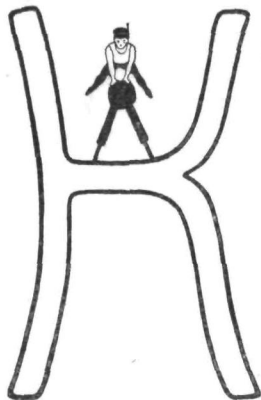

Perun in Pepček

F. K.:

Prijatelja.

ako krasen dan je danes! Z vedrega neba pošilja solnce svoje zlate žarke, ki se poigravajo z blestečo se roso, drugi zopet ogrevajo zemljo, zopet nekateri pa iščejo poti skozi zastrto okno spalnice, kjer spavajo otroci. Okno ni popolnoma zastrto, in žarek, ki bi se rad poigral z deco, si je dobil vhod. Bliskoma se je izmuzal skozi okno in pošegetal spavajočega Pepčka po obrazu, kakor bi mu hotel klikniti:

»Pokonci, pokonci, zaspanček!«

Žarek je dosegel svoj namen. Pepček se prebudi in začudeno pogleda v beli dan. Kmalu jame iztezati ročici in z jokajočim glasom kliče mamo na pomoč. Premajhen je, da bi sam vstal. Ko se dodobra razgleda, odgrne mamica zastor, in zlato solnce vsiplje v sobo svoje žarke v širokih, zlatih pramenih.

Videč vso to krasoto zunaj, zahrepeni Pepček po njej, uživati jo hoče. Zato kliče, iztezaje beli ročici proti vratom: »Pa, pa.« Mamica pa

ga mora še prej umiti, počesati, obleči! Kako nestrpno čaka, da je vse končano. In sedaj pa venkaj v božjo, cvetočo prirodo!

Pred durmi že čaka voziček, prav mehko podložen. Kako udobno se bo sedelo v njem. Pred vozom pa je uprežen dolgodelski Perun. Kako veselo pozdravlja svojega znanca. Vzdiguje prednjo šapo proti njemu, maha s košatim repom in s pritajenim lajanjem kaže svoje veselje. A tudi Pepček ve, da je to veselje odkrito in da se mu Peruna ni bati, dasiravno se mu v čeljustih bliskajo močni, svetli zobje. Prav udobno sedi dete v vozu, oziraje se na vse strani. Ne more se nagledati vse te razkošne lepote, pestrega cvetja in mladega zelenja.

Perun potegne, in vožnja na izprehod se prične. Malemu Pepčku vožnja tako ugaja, da se smeje na ves glas in tleska z ročicami. Perun pa koraka previdno in počasi vozi svojega prijatelja. Da, res sta prijatelja! Rada se imata, in ako bi se kdo hotel približati vozičku, takoj začne Perun zamolklo renčati, da si vsakdo premisli priti blizu. Norček Perun si pač domišlja, da bi kak neznanec Pepčku kaj hudega storil. A temu se ni bati, saj ni tako brezsrdnega človeka, ki bi hotel hudo nedolžnemu otroku.

Dasiravno je Perun previden, ga je vendar nekoč premagala izkušnja in skoro bi prevrgel voziček ter posadil nemilo svojega potnika na trda cestna tla. Opazil je namreč mačko, ki je šinila preko ceste in takoj je bil pripravljen na skok za njo. V trenutku ni pač mogel zatajiti svojega pasjega sovraštva do mačjega rodu. A rahel potezljaj za verigo ga je takoj izpametoval. Stopal je naprej s povešeno glavo, kakor bi se sramoval svoje nepremišljenosti. Otrok v vozičku se pa raduje ter gleda, kako se vrte kolesa, kako koraka njegov »konjiček«, ali se pa ozira k mamicí, ki stopa poleg njega. Še pojokati je pozabil, gledaje v ta lepi svet.

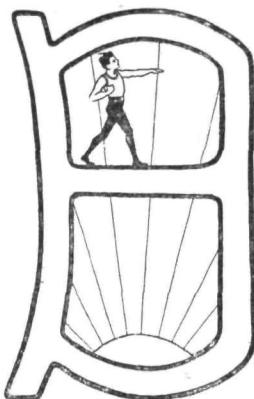
Domov prišedši, se je Pepčku mudilo z voza v zeleno, sočno travo. Kmalu je pogrnen prostorček, kamor ga posade. A dolgo ne ostane na preprogi, ki je zanj pogrnjena, ampak zleze kmalu po rokah in nogah v travo. Tam mu bolje ugaja. Zopet mu priskoči Perun na pomoč. Postavi se pred otroka, ta se ga krepko prime za dolgo dlako, krči roke, izteza nožice. Z velikim naporom je vstal naš majhni mož, opiraje se na zvestega psa. Ves dan ostaneta skupaj in se igrata.

Perun bi si rad že lastil neko pravo, da bi varoval malčka. Saj smo slišali že večkrat, da so taki psi prav razumni in večkrat že rešili marsikaterega otroka iz velike nevarnosti. Pri Pepčku tega nadzorstva ni treba, ker čuva nad njim skrbno oko ljubeče mamice. Ta nezaupljivost pa menda Perunu ni nič kaj po volji. Se li čuti morda zapostavljenega, ker časih tako osorno godrnja? Nemara!

SLOVAN SLOVANOV:

Tone.

ilo je pred začetkom šolskega leta. — Tone, ki je prišel s kmetov v mesto, se je vpisal v gimnazijo. Stanovanje z zajtrkom je dobil za dvanajst kron; toda kje kosilo, kje večerja? V različnih krajih se je že oglasil, a povsod so ga odslovili...

Zvonilo je poldan, ko je sedel v parku. Še dve dvajsetici je imel, ki jih je skrbno hranil za šolske potrebščine. Videl je druge dijake, ki so šli v gostilnico, a kaj naj stori on? Lačen je bil, ampak če zapravi zadnje krajcarje za kosilo, kaj potem? —

Šel je k peku in si kupil žemljo. »Dovolj bo!« si je mislil. Nato je šel na stanovanje. Njegovi so-stanovalci, sinovi imovitejših staršev, so sedeli okrog mize, a gospodinja jim je delila cmoke. Zaželel si jih je, ko se ga je polastila lakota; pa nihče mu ni rekel: »Na, jej; vem, da si lačen!«

Ko so pojedli, se obrne gospodinja k Tonetu in mu reče:

»No, Tonče, kje pa si ti kosil?«

»V gostilnici.«

»Kaj si pa jedel?«

»Meso.« Jedel je le žemljo, toda sram ga je bilo pripoznati.

»Ka-a-aj? Meso si jedel? Pa danes, ko je petek?!« se je zadril gospodar. Njegov glas je bil strog in osoren.

»Ti si pa postrežeš,« je začela gospodinja. »Mesa si kupiš in še celo na petek. Lepo si začel. Ali ima tvoja mati toliko denarja? Težko! Pa če ga tudi ima; ampak na petek jesti meso! Nič bi ne rekla, če bi bil star; ampak ti, ki si začel komaj hlače nositi, o, o! ...«

»Pusti ga!« jo je prekinil gospodar. »Bomo videli, kako dolgo bo tak gospod. Iz tebe že ne bo nič, kakor si pokazal. Saj se mu že na obrazu pozna, da ni za študenta ...«

Tone je stal v kotu in poslušal, ne da bi kaj rekel. V duši mu je pa kipelo in sililo na dan. Pobegnil je ven, da bi se skrnil pred lažjo in sramoto. Stisnil se je za ogal hiše, kjer se je razjokal nad uboštvo, ki se je zaradi njega zlagal.

Zvečer pred molitvijo je Tone stopil pred gospodarja in gospodinja in jima povedal resnico. Nato je dostavil:

»Ko sem stal za hišo in jokal, me prime za ramo bradat gospod in me vpraša, čemu jokam. Jokaje mu razložim svoj položaj. Gospod mi namigne, in šel sem z njim. Doma me je pogostil in mi obljubil, da bom dobival vse leto pri njem hrano zastonj, če se bom pridno učil.«

Pravljica o zlati kroni.

Za gorami, za vodami
kralj živi,
ki imel je zlato krono
z biseri . . .

Škratelj ravno šel na lov je
tistikrat
našel krono v gozdu in jo
nesel v grad.

Pa prišel nekoč sovražnik
in pregnal
kralja silnega je daleč
z rodnih tal.

Zlato krono je kraljici
ljubki dal
in veliko je gostijo
praznoval.

In ko skrival se je v gozdu
temnem plah,
padla mu je zlata krona
skrivno v mah

Godli so, plesali v gradu
tri noči.
Kralj iskal je krono; našel
pa je ni . . .

Davorinov.

Pomlad se poslavlja . . .

Pomlad poslavlja se od tihih gajev,
pa tudi meni dala je rokó
v slovó, ko spet odplava v sinje dalje . . .
Začuden gledal sem za njo . . .

Bridkost je temna padla v srce moje,
začutil sem, da zapuščen sem sam . . .
Za njo bi šel in spremljal jo v tujino,
ah, pa ne vem, ne kod — ne kam!

Tinče Ravljen.

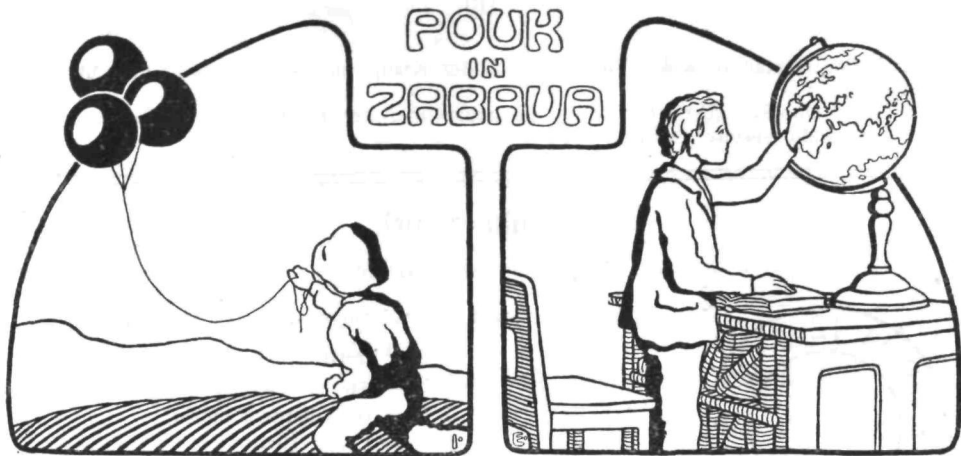
Vetrič.

Nagajivo je drevesom
vrhe pripogibal,
a potem je šepetaje
k meni še prizibal.

In pobožal me po licu
veter-poniglavček:
„Iz daljine ti pošilja
mamica pozdravček!“

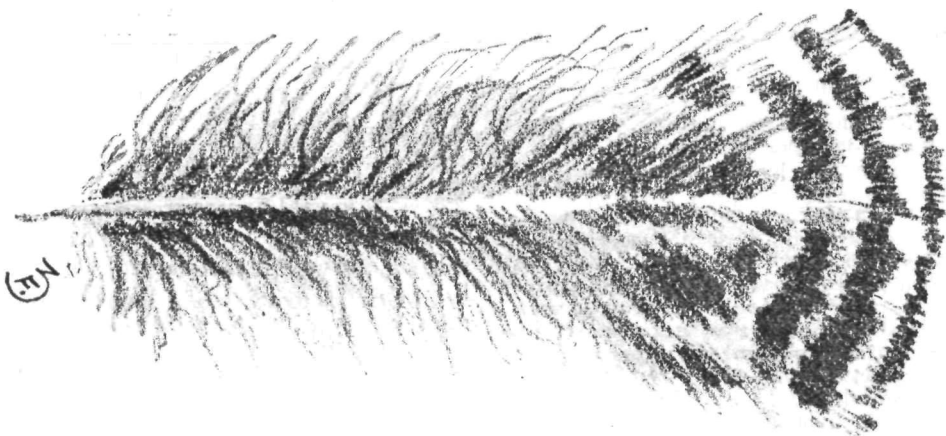
To je rekel šepetaje
in odbežal dalje,
proti gozdu, proti smrečju
brzo odskakljal je

Bořivoj.

Mladi risar.

Priobčil *Fr. Zagorc.*

Rešitev računske uganke v šesti številki.

8	3	4
1	5	9
6	7	2

2	9	4
7	5	3
6	1	8

2	7	6
9	5	1
4	3	8

6	1	8
7	5	3
2	9	4

Prav so jo rešili: Jože Cvelbar, Stanko Tonejc, Zlatica Tonejc, vsi v Novem mestu; Marija Ganglova, učenka III. razreda v Idriji; Danica Mercinova in Irenka Hrovatinova, učenki IV. razreda v Vipavi; Maloprav Viktor, Reberšek Ivan, Marko Ivan, Franica Kosova, Franja Terglavova, Justinka Peskotova, Lupše Pavel, Marica Rosensteinova in Milica Krašovčeva, učenci in učenke 1. in 2. odd. 3. in 4. razreda pri Sv. Jurju ob Taboru; Gojmir Jeļenc, učenec IV. razreda na c. kr. vladnici v Ljubljani; Živko Šumer, učenec IV. a razreda v Škofji Loki; Janez Demšar, učenec IV. a razreda v Starem trgu pri Ložu; Anton Goričan, Ivan Trbovc, Franc Zahojnik, Ciril Raznožnik, Karel Cerovšek, učenci VI. razreda na Vranskem; Cirila Brezovnik, učenka VI. razreda v Vojniku; Mirko Gobec, učenec IV. razreda v Celju; Cvetko Gobec, učenec III. razreda v Celju; Vlasta Rudež, Grad Tolsti vrh; Tončka Podlesnik v Rib-

nici na Pohorju; Stanko Skok v Domžalah; Milica Kranjc, učenka III. razreda meščanske šole v Mariboru.

Dobili smo še več rešitev, ki so pa nepravilne, ker se nekatere številke ponavljajo, oziroma ne dajo, seštete poševno, vsote 15.

Uganka v uri.

Priobčil *Franc Vaupotič*.

Na mesto številke postavi zloge, da dobiš te-le besede:

- 1, 2 = del hleva,
- 2, 3 = sad,
- 3, 4, 5 = ob viharnem morju,
- 5, 6 = vodna žival,
- 6, 7 = rastlina,
- 7, 8 = tekočina,
- 8, 9, 10 = zvezda,
- 10, 11, 12, 1 = moško krstno ime.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Pretkanost vrabcev.

Naši domači vrabci so že od nekdaj na glasu kot jako pretkani in oprezni ptiči in jih kot take opeva tudi narodna pesem, slikajoč vsa njihova lepa svojstva, ki so si jih pridobili tekom tisočletne družbe s človeštvom. — Vrabčjo pripoved, ki jo hočemo priobčiti tu, pa nedvomno nadkriljuje vse, kar se je doslej v tem pogledu znalo o vrabcih: V Karlsru na Nemškem je prijatelj in zaščitnik pernatega sveta stavljal vsako zimo na balkon svoje vile vsakovrstno hrano za razne ptice, med drugim tudi razsekano meso in slanino. Njegovi stalni gosti so bili vedno sestradani in premrznjeni škorci, ki so prišli, čim se je zdanilo, vsako jutro na rob imenovanega balkona in tamkaj tako dolgo prepeveli, dokler niso dobili svojega zajtrka. Kot nepovabljeni gostje so prihajali seveda tudi vrabci. — Škorci so jih velikodušno trpeli in tako so vsako jutro škorci in vrabci skupaj zajtrkovali. Z dohodom pomladi se je raztopil tadi sneg, in z njim so izginili tudi škorci. Odeteli so v gozdove, da si sami iščejo hrane. Vrabcem pa je medtem udobna zimska prehrana tako ugajala, da so jo hoteli imeti sploh vse leto. Zbirali so se še okolo tri dni na onem balkonu; toda ko so videli, da prijatelj sestradanih škorcev nima dosti smisla za prazne vrabčje želodce, so si zamislili nekaj pametnejšega. Že naslednjega dne navsezgodaj zjutraj je začel prijatelj škorcev milo prepevanje svojih škorcev: „Krrd, krrd, kjili, krr!“ Misleč, da so se zopet vrnili njegovi dragi škorci, in veseleč se, da niso nanj pozabili, je prihitel s polno pestjo hrane k balkonu. Toda kako se je začudil, ko je

dobil tamkaj namesto škorcev celo jato brezobraznih in vsiljivih vrabcev, ki so se tekom zime naučili žvižganja škorcev in se hoteli sedaj tako pretkano in pametno okoristiti s to pridobitvijo. In res se je vrabcem tako vsaj za enkrat posrečilo pozobati škorcem namenjeni zajtrk.

Visoka redka starost.

Policiji v Moskvi se je predstavil neki Noškin, star 132 let, ki hoče obiskati svojo 82 let staro hčer. Noškin se je še udeležil vojne leta 1812. Tudi Noškinova žena še živi in je stara 123 let.

Kje največ delajo?

V 365 dneh leta delajo v Rusiji samo 267 dni, v Kanadi 270, v Škotski 276 na Angliškem 278, v Portugalski 283, na Poljskem 288, na Španskem 290, v ruskih baltičskih pokrajinah 295, v Avstriji 297, v Italiji 298, na Bavarskem, v Belgiji, Braziliji in Luksemburškem po 300, na Saksonskem 301, na Francoskem in v Finski 302, v Švici in Irskem 305, v Zedinjenih državah 306, na Nizozemskem 308, na Ogrskem 312 dni. Rusi imajo potemtakem največ praznikov, Madjari pa najmanj.

Kako se množe muhe.

Profesor O. Honard je izračunal, koliko potomcev bi imela muha, ki zleže štirikrat po vrsti po 120 jajčec. Iz teh jajčec se izležejo v desetih dneh muhe. Muha, ki je zlegla 1. junija prvokrat jajčeca, bi imela 10. junija že 480 potomcev, 20. junija 57.600, 30. junija 6.912.000, 10. julija 829.440.000, 20. julija pa že 99.532.800.000.

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Jako nama je žal, da Vam nisva mogla pisati prej. Imel sem ošpice, enako tudi moja sestra. Uganila sva besedno uganko. Prebrala sva uganko in rekla: »Dež je.« Danes Vam pišem z roko, ker ne smem iti v pisarno. V petek, 1. maja, greva zopet v šolo. Prosim, priobčite moje pismo v svojem kotičku.

Vljudno Vas pozdravlja

Andrej vitez Grasselli in Nikolaja
pl. Grassellijeva,
učenka III. razreda na Mladiki.

Odgovor:

Ljuba Andrej in Nikolaja!

Z objavljenjem tega pisma sta obenem uvrščena med imena rešilcev uganke, ki jo je »Zvonček« priobčil v 4. številki. — Stavka »Danes Vam pišem z roko, ker ne smem iti v pisarno« ne razumem prav. Ali že morda znaš pisati s pisalnim strojem?

*

Skozi cesarski dvorec.

Cesarski dvorec stoji v prvem dunajskem okraju, med Ringom in Mihaelskim trgom. Midva, dragi »Zvončekov« bralec, greva z Ringa skozi široka vrata, na katerih se blišči napis »Pravičnost je podlaga vladarstev« ter prideva na takozvani »Junaški trg«, kjer stojita spomenika avstrijskih junakov princa Evgena in nadvojvode Karla. Princ Evgen se je vojskoval zoper Turke, jih čestokrat premagal in zasedel s cesarskimi vojniki Belgrad, nadvojvoda Karel pa je v bitki pri Aspernu leta 1809. premagal Napoleona I., ki je dotlej veljal za nepremagljivega. Oba spomenika, predstavljajoča junaka na konjih, sta mojstrsko delo kiparja Fernkorna. Prvi spomenik je bil odkrit leta 1860., drugi pa pet let pozneje. Na desni strani spomenikov se vzdiguje velikansko novo poslopje, novi dvorec, v katerem pa še nihče ne stanuje, na levi je pa prazen prostor, ki prehaja v Dunajčanom toliko pri-

ljubljeni ljudski vrt, v katerem ima naša prezgodaj umrla cesarica krasen spomenik iz belega mramorja.

Pred starim dvorcem sva. Stari cesarski dvorec je velikansko, štirioglobo poslopje z več vhodi. V sredi poslopja je velik prostor. Ob levi strani straži četa vojakov. Vsak dan, ko ura poldne odbije, se straža menja ob veselih koračnicah polkovne godbe. Na tisoče Dunajčanov spremlja odhajajočo stražo z godbo vred, gospoda in takozvani dunajski pilharji. Zopet sameva preprosti spomenik Frana I. sredi dvora, ki je bil ravnokar obdan od tisočglave množice.

Pred leti je bival še naš cesar v traktu nasproti vojaški straži, po smrti cesarice Elizabete se je pa za stalno preselil v prekrasni Šenbrun. Tudi midva stopiva počasi pod veliko kupolo, da prideva na drugo stran dvorca, na Mihaelski trg.

Uroš Žun,

učenec IV. razreda na Dunaju.

Odgovor:

Ljubi Uroš!

Priobčujem Tvoj opis cesarskega dvorca na Dunaju s prošnjo, da nam pošlješ še kak opis glavnega mesta našega cesarstva. Gotovo ustrežeš s tem vsem koticarjem. — Iskrene slovenske pozdrave!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz Vam hočem nekaj pisati. Opisala Vam bom naš šolski red.

Povsod se moramo spodobno vesti: posebno pa sedaj, dokler smo še učenci. V šoli pa smo si učenci V. razreda izvolili šolski red.

Prva naša zapoved se glasi: »Ne kriči pred poukom in v odmorih!« »Vedi se spodobno in vljudno!« Pri deklacijah smo si izvolile eno rediteljico, ki se imenuje gospodinja. Ta ima eno namestnico. Ravno tako so si napravili tudi dečki. Da pa bomo te slušali, smo vzdignili roke.

Uvedli smo si tri vrste kazni. Če kdo kriči ali zapusti brez dovoljenja svoj prostor, se ga mora prijateljsko opominjati. Kadar se dvakrat opominja, se postavi pred klopi. To je prva kazen. Če se pa za prvo kaznijo mora zopet opominjati, pride druga kazen. Ta kazen pa je, da ne pojde z nami k igri. Tretja kazen pa bo, da ne sme nihče ves dan z njim občevati. Upajmo, da pri nobenem ne pride do tretje kazni.

Gospodinja in namestnica pa sta imenovali dve deklici, ki oskrbujeta cvetice. Dve pa skrbita, da je v šoli snaga.

Zgodovinar pa bo napisal vse važne dogodke v posamezen zvezek in bo ob koncu meseca poročal.

Z odličnim spoštovanjem
vdana

Marija Topoljovčeva,
učenka V. razreda na Hajdinu.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Tvoje pismo me je vzradostilo, kakor že dolgo nobeno ne. Ta šolski red mi je tako všeč, da ga nujno priporočam vsem slovenskim šolam, naj enakega uvedejo. Veseli me prav od srca, da sami skrbite za lepo vedenje, za mir, red, snago in obenem gojite cvetice. Tako zrastejo iz vas vrli Slovenci in vrle Slovenke, ki bodo vsi delali čast svoji domovini! Živeli! — Ker govori o tem redu še eno pismo, ga tudi priobčujem, da to lepo napravo čim natančneje spoznamo in jo začnemo posnemati!

*

Blagorodni gospod Doropoljski!

V naslednjem Vam hočem opisati naš šolski red.

Po Novem letu smo si izbrali sami red. Zedinili smo se in si izvolili gospodarja in njega namestnika. V dokaz, da ju bomo slušali, smo vzdignili roke. No, do sedaj se je naša prva zapoved: »Vedi se vselej spodobno; bodi miren in spodoben pred poukom in med odmorom!« dobro obnesla; menda se bo tudi zanaprej! Za bolj žive, ki se časih spozabijo, pa so določene kazni. Če na dvakratni opomin ni slušal, je njegova prva kazen, da mora stati. Če se ne poboljša in se zopet opominja dvakrat od strani gospodarja, pride druga kazen. Opoldne se ne sme s svojimi součenci igrati, in tretja, ves dan z njim nihče ne govori. Kazen se tudi za piše. Pa zadnjih dveh še ni prenašal nihče malokateri prvo. Vsi opomini so prijateljski.

Gospodar in namestnik sta si izbrala dva, ki snažita tablo, in dva, ki pregledata po šoli razred, da ni smetja pod klopmi. Prva dva, ki prideta v šolo, morata prinesti vode.

Imamo pa tudi zgodovinarja, ki zapisuje vse važne dogodke v posebno knjižico.

Pred poukom in po šoli je pogovor o redu.

Vsak mesec je voljen nov gospodar in namestnik.

Tudi deklice so si po enakem vzorcu zbrale svoj red.

Prijateljsko si pomagamo v vseh rečeh, krivcev pa ne podpiramo.

Kaj ni lep in vzoren naš šolski red?

Z odličnim spoštovanjem

vdani Ivan Krhlanko,
učenec V. razreda na Hajdinu.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Čitamo »Zvonček« skupno v 5. razredu. Kotichek mi jako ugaja, zato Vam bom tudi jaz nekaj napisala.

Opisala Vam bom blagoslavljanje brizgalne požarne brambe.

Blagoslavljanje so naznanjali razni lepaki in vabili k slavnosti, ki se je vršila 3. maja 1914. Popoldne po večernicah je šla procesija k skladišču požarne brambe. Tam so se ustavili požarniki kakor vojaki. Godba je začela igrati cesarsko pesem. Gospod župnik je v spremstvu dveh duhovnikov blagoslovil brizgalno. Imel je tudi nagovor o pomenu požarnikov. Potem stopi neki gospod na brizgalno in resno pove, kako so bili pridni Hajdinčani, da so si preskrbeli požarno brambo. Rekel je, da pa ne želi, da bi jo morali pogosto rabiti. Za tem govornikom sta še govorila dva govornika. Ko je že bila brizgalna blagoslovljena, so še imeli požarniki vaje. Leteli so z brizgalno k neki hiši in jo hitro škropili, kakor bi bil požar. Potem so brizgalno shranili in so šli k županu in gostilničarju Grahariju, kjer je bila veselica v prid požarnikom.

Z odličnim spoštovanjem

Ivana Lesjakova,
učenka V. razreda v Hajdinu pri Ptuj.

Odgovor:

Ljuba Ivana!

Tudi jaz želim, naj bi se uresničila želja tistega gospoda govornika, da bi novo brizgalno kar najmanjkrat rabili.

